

החודש הזה לכם

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר: הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֹדְשֵׁים
רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה: (שמות יב א-ב).¹

שמות רבה פרשה טו ב

"החדש הזה לכם" - אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבון העולם, אימתי אתה עושה את המועדות? שכן כתיב: "בגזירת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא" (דניאל ד יד).² אמר להם: אני ואתם נסכים על מה שישראל גומרין ומעברין את השנה. שנאמר: "אקרא לא-להים עליון, לא-ל גומר עלי" (תהלים נז ג). וכן הוא אומר: "אלה מועדי ה' מקראי קודש אשר תקראו אתם במועדם" (ויקרא כג ד) - אתם, בין בזמנן בין שלא בזמנן, אין לי מועדות אלא אלו. אמר להם הקב"ה לישראל: לשעבר היה בידי, שנאמר: "עשה ירח למועדים" (תהלים קד יט). אבל מכאן ואילך הרי מסורה בידכם, ברשותכם הוא. אם אמרתם הן - הן. אם אמרתם לאו - לאו. מכל מקום יהא החדש הזה לכם. ולא עוד אלא אם בקשתם לעבר את השנה, הריני משלים עמכם, לכך כתיב: "החדש הזה לכם".

פסיקתא רבתי פרשה טו

"החודש הזה לכם" - מסור הוא לכם, אמר ר' יהושע בן לוי: למלך שהיה לו אורולוגין, וכיון שעמד בנו מסר לו אורולוגין שלו. אמר רבי יוסי בר חנינא: למלך שהיה לו שומרה, וכיון שעמד בנו מסר לו השומרה. אמר רבי אחא: למלך שהיה לו טבעת, וכיון שעמד בנו מסר לו את טבעתו. א"ר יצחק: למלך שהיו לו אוצרות והיה מפתח לכל אחד ואחד, וכיון שעמד בנו מסר לו המפתחות. א"ר חייא בר אבא: למלך שהיה לו כלי אומנות, וכיון שעמד בנו מסר לו כלי אומנותו. ורבנין אמרין: לרופא שהיה לו נרתיק של רפואות, כיון שעמד בנו מסר לו את נרתיקו.³

שבת שלום וחודש טוב

מחלקי המים

¹ קידוש החודש לדורות וקביעת לוח השנה הם בסמכותו של בית הדין הגדול בירושלים. רק בארץ ישראל ניתן לקבוע את לוח השנה. אך כאן, בפעם הראשונה, קידוש החודש נעשה בארץ מצרים. השליטה על הזמן והמועדים היא חלק מתהליך היציאה מעבדות לחירות.
² עירין וקדישין הם המלאכים. וזהו שאנו אומרים בזמירות בליל שבת "אלהא קדישא די ברא כל נפשא: עירין קדישין ובני אנשא". המלאכים שואלים שאלה היפותטיות. להם ברור שהמועדות נקבעים בבית דין של מעלה, היינו, על ידם וע"י הקב"ה.
³ ראה כמה דימויים שונים לזמן! ראה המשך המדרש שם על הבימה שמעמידין בבית דין של מעלה בראש השנה ויום הכפורים ומסלקים אותה מרגע שבת הדין החליט לעבר את החודש. ראה דברינו [העמידו בימה העבירו בימה](#) בראש השנה.